

Uchwała nr 129
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 21 listopada 2025 roku
w sprawie poselskiego projektu ustawy o asystencji osobistej osób z
niepełnosprawnościami z dnia 16 października 2025 r.

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) oraz § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018r. poz. 2052), uchwala się co następuje:

§ 1.

Rada Działalności Pożytku Publicznego, podkreślając wielkie znaczenie projektowanej ustawy dla poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością oraz ich otoczenia, jak również dla organizacji obywatelskich osoby te wspierające, zauważa zarazem, że część proponowanych zapisów może w obecnym kształcie stanowić poważne utrudnienie dla organizacji obywatelskich, w niektórych przypadkach włącznie z uniemożliwieniem realizacji w praktyce działań w oparciu o ustawę.

§ 2.

Dlatego też Rada, pozytywnie odnosząc się do wniesienia projektu, rekomenduje uproszczenie, a przede wszystkim dostosowanie projektowanych przepisów celem umożliwienia organizacjom pozarządowym, a przede wszystkim osobom z niepełnosprawnością możliwości realnego korzystania z dobrodziejstw projektowanej regulacji, zgodnie z uwagami wskazanymi poniżej:

- 1. Obowiązek posiadania przez asystenta udokumentowanego doświadczenia –**
wymóg przedłożenia przez kandydata na asystenta udokumentowanego co najmniej 6 miesięcznego doświadczenia w pracy w udzielaniu bezpośredniego wsparcia osobom z niepełnosprawnością na podstawie umowy o pracę lub wolontariatu może zdyskwalifikować wiele osób, które nie posiadając takich dokumentów od lat

świadczą te usługi. Może to być również poważne zagrożenie dla organizacji pozarządowych czy innych podmiotów, które będąc realizatorami usługi asystencji będą miały bardzo poważne problemy z przeprowadzeniem rekrutacji i zapewnieniem odpowiedniej liczby asystentów by zapewnić liczbę asystentów na poziomie pozwalającym na prawidłową realizację usług zgodnie z zapisami ustawy. Rada postuluje zniesienie obowiązku posiadania udokumentowanych umowami zaświadczeń i podobnego doświadczenia w sytuacji, gdy to osoba z niepełnosprawnością sama wskazuje asystenta osobistego.

2. **Brak możliwości samodzielnego zatrudnienia asystenta osobistego przez użytkownika (samozarządzanie)** – jest to element, który mógłby w znaczny sposób odciążyć organizacje pozarządowe będące realizatorami działań w ramach ustawy, a jednocześnie dać większą możliwość samodecydowania osobie z niepełnosprawnością przy wyborze asystenta. Rada postuluje wprowadzenie takiej możliwości w ustawie.
3. **Zbyt duża liczba użytkowników asystencji przypisana do jednego koordynatora** – przypisanie aż 60 użytkowników do jednego koordynatora stanowi poważne zagrożenie dla jakości udzielanych świadczeń. Zadania koordynatora, a co za tym idzie również realizatora, którym może być organizacja pozarządowa wymagają odpowiedniej liczby godzin by były wykonane efektywnie, sprawnie i rzetelnie. Przypisanie tak wielu użytkowników do jednego koordynatora może spowodować brak wystarczającej ilości czasu by wykonać na wymaganym poziomie wszystkie przypisane tej funkcji zadania. Rada postuluje maksymalną ustalenie maksymalnej liczby użytkowników na jednego koordynatora na poziomie 30.
4. **Zbyt niskie koszty obsługi zadania zleconego organizacjom** – Zgodnie z projektem realizator może otrzymać na koszty związane z obsługą zadania nie mniej niż 4% kosztów przeznaczonych na obsługę przekazanych powiatowi. Rada pragnie z całą stanowczością podkreślić, iż tak niska wartość środków przekazanych realizatorowi będzie kategorycznie niewystarczająca na obsłużenie wszystkich zadań powierzonych realizatorowi w ramach ustawy. Minimalna wartość przekazanych środków powinna wynosić 8% dotacji przekazanej powiatom na asystencję osobistą, oprócz osobnych środków na prowadzenie szkoleń.

5. **Rozwiązanie umowy ze skutkiem natychmiastowym** – Ustawa przewiduje możliwość rozwiązania umowy przez powiat ze skutkiem natychmiastowym w przypadku stwierdzenia rażącego naruszenia warunków świadczenia asystencji osobistej przez realizatora jednak nie wymienia co należy rozumieć poprzez rażące naruszenie. Takie sformułowanie budzi obawę Rady o możliwość dowolnego interpretowania zapisu przez powiat co może powodować poważne konsekwencje dla realizatorów oraz nie zabezpieczać w sposób adekwatny ich interesów.
6. **Brak wskazania terminu zawiadomienia o kontroli** – Projekt ustawy nie przewiduje terminu zawiadomienia przez wojewodę realizatora o zamiarze wszczęcia kontroli dotyczącej realizacji usług asystencji osobistej. W ocenie Rady brak wskazania takiego co najmniej 7-mio dniowego terminu może powodować niezawinione przez realizatora komplikacje co do możliwości przeprowadzenia rzeczowej kontroli.
7. **Brak wskazania terminów i sposobu przekazania realizatorom środków finansowych** – Projekt ustawy nie precyzuje sposobu i terminu w jakim powiat jest zobowiązany do przekazania środków do realizatora. W związku z tym, że na realizatorze ciąży wypłacanie wynagrodzeń oraz pokrywanie kosztów obsługi zadania ustawa powinna wskazywać sposób w jaki zostanie dokonany transfer środków finansowych na pokrycie tych zobowiązań. W celu zapewnienia płynności funkcjonowania oraz w celu uniknięcia narażenia realizatorów na konsekwencje związane z brakiem środków finansowych na pokrycie zobowiązań wynikających z ustawy Rada rekomenduje by do ustawy wprowadzono zapisy precyzujące mechanizm zaliczkowego finansowania przez powiat działań związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy, który będzie okresowo rozliczany w kolejnych transzach wynikających z kosztów realizacji zadań.
8. W związku z wdrażanymi okresami przejściowymi na początku funkcjonowania ustawy Rada rekomenduje następującą modyfikację art. 115, która pozwoli na zwiększenie transparentności naboru oraz będzie stanowiła zabezpieczenie dla organizacji pozarządowych w tym krytycznym momencie wdrażania ustawy.

„W zakresie sposobu realizacji prawa do asystencji osobistej przez powiat w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2027 r.: powiat, nie później niż z dniem 15 sierpnia 2026 r., informuje na swojej stronie internetowej, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu powiatowego, czy jest planowane: powierzanie realizacji asystencji

osobistej realizatorom wpisanym do Rejestru realizatorów; zawieranie porozumienia z gminą lub gminami na realizację asystencji osobistej. W przypadku powierzania przez powiat realizacji asystencji osobistej realizatorom wpisanym do Rejestru realizatorów:

a) powiat, nie później niż z dniem 30 września 2026 r., ogłasza nabór realizatorów wpisanych do Rejestru realizatorów;

b) nabór na realizację asystencji osobistej trwa nie krócej niż 30 dni kalendarzowych;

c) ogłoszenie wyników naboru następuje nie później niż 45 dni kalendarzowych od dnia zakończenia naboru, jednak nie później niż z dniem 15 grudnia 2026 r.

d) powiat zawiera porozumienia z wybranymi w naborze realizatorami."

9. Rada sugeruje wdrożenie wzoru umowy zawieranej pomiędzy powiatem, a realizatorem. Ułatwi to realizację zarówno dla powiatów jak i organizacji obywatelskich, a jednocześnie wykluczy sytuacje, gdy na terenie kraju będą stosowane radykalnie różne umowy oraz wymagania wobec realizatorów.

10. Rada sugeruje wdrożenie – jako podstawowej formy z uwzględnieniem uzasadnionych wyjątków – elektronicznego sposobu zawierania i aneksowania umów pomiędzy powiatem a realizatorami. Działanie to powinno być wpisane jako jeden z elementów nowotworzonego systemu do obsługi asystencji osobistej działającego w ramach systemów informatycznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Brak ww. zmiany i pełnej cyfryzacji może spowodować faktyczny paraliż realizacji asystencji osobistej, z racji na to, że każda zmiana w decyzji któregośkolwiek z użytkowników będzie powodować konieczność aneksowania umowy między powiatem a realizatorem, a zatem taka konieczność może być w każdym miesiącu.

11. Rada sugeruje wdrożenie możliwości określania przez realizatora maksymalnej liczby osób - użytkowników przyjmowanych do wsparcia (przy samodzielnym wyborze przez użytkownika) na terenie danej gminy/powiatu. Zmiana ta powinna uwzględniać możliwości oraz mechanizmy specjalizowania się organizacji społecznych zgodnie z ich statutami według np. rodzaju niepełnosprawności (po kodzie niepełnosprawności) oraz wieku (pełnoletni/niepełnoletni). Zmiana ta będzie nie

tylko zabezpieczeniem dla realizatora, ale również umożliwi lepsze zarządzanie usługami asystencji przez powiaty.

12. Rada sugeruje zmianę art. 47 ust. 8, tak aby pomniejszania liczby godzin asystencji osobistej z tytułu rozpoczęcia korzystania z określonych usług lub placówek dokonywał wojewoda, a nie realizator. Obarczenie realizatora tak poważną odpowiedzialnością i obowiązkiem jakim jest de facto wpływanie na kształt prawa podmiotowego do asystencji osobistej, poprzez zobowiązanie do pomniejszania liczby godzin asystencji osobistej z tytułu rozpoczęcia korzystania z określonych usług lub placówek jest niezasadne i podważa administracyjnoprawny charakter wprowadzania zmian w zakresie przyznanego prawa podmiotowego do asystencji. Naraża to również realizatorów na ponoszenie odpowiedzialności prawnej, w tym finansowej z tytułu braku adekwatnych informacji w zakresie korzystania przez użytkownika z określonych usług lub placówek. W opinii Rady właściwym podmiotem pomniejszającym liczbę godzin asystencji osobistej powinien być wojewoda, jako organ administracji, który odpowiada formalnie za ustalanie prawa do asystencji osobistej.
13. Rada wskazuje na niebezpieczeństwo nieproporcjonalności w stosowaniu zapisu dotyczącego sankcji w postaci wykreślenia realizatora z rejestru realizatorów. W aktualnym brzmieniu zapisu art. 56 ust. 5 istnieje możliwość wykreślenia organizacji z rejestru realizatorów w przypadku pomyłki księgowej, lub niezawinionego, nieumyślnego opóźnienia w płatności.
14. Rada postuluje wprowadzenie do ustawy, w ramach działań kontrolnych i raportowych dotyczących oceny skuteczności wykonywania przez realizatorów działań związanych z asystencją osobistą systemu oceny jakości poszczególnych realizatorów, który powinien być publicznie dostępny. Działanie to wpłynie pozytywnie i motywująco na realizatorów w zakresie jakości świadczonych usług, a użytkownikom pozwoli na wybór tego realizatora, który posiada nie tylko doświadczenie w realizacji asystencji, ale również udokumentowaną dobrą ocenę innych użytkowników. Mechanizm ten będzie pozytywnie wpływał na jakość świadczonych usług.
15. Rada sugeruje wskazanie jako obowiązkowy dla powiatu okres co najmniej ośmiomiesięczny przed zakończeniem dotychczasowego okresu realizacji asystencji

na opublikowanie informacji w jaki sposób zamierza w kolejnym okresie realizować usługę asystencji oraz jakim podmiotom ją zlecać, jeżeli zamierza ją zlecać. Informacja taka powinna być podana do publicznej wiadomości oraz przekazana wszystkim podmiotom aktualnie realizującym usługi asystencji zlecone przez dany powiat.

16. Rada wskazuje, na potrzebę wpisania w ustawę zakazu wymogu oraz/lub premiowania wkładu własnego przy podejmowaniu przez powiaty decyzji o powierzeniu realizacji zadań z zakresu asystencji osobistej. Wymóg lub premiowanie takiego wkładu mogłoby uniemożliwić części organizacji udział w konkursach o zlecenie realizacji tego zadania, a biorąc pod uwagę limity środków przekazywanych na obsługę istnieje również prawdopodobieństwo braku możliwości realnego zrealizowania usługi na odpowiednim poziomie przy konieczności zapewnienia wkładu własnego do tego typu zadań.

§ 3.

Rada wnosi o przekazanie niniejszej uchwały Marszałkowi Sejmu RP.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Współprzewodniczący
Rady Działalności Pożytku Publicznego
Michał Braun
Maciej Kunysz